

stvar res taka, kakor se je popisala, če tudi je disciplinarna preiskava zaspala.

Kakor rečeno, je ta stvar poravnana in je nihče ne misli spraviti v tir, ali omenili smo jo, ker kaže kakor Knapičev slučaj, da učno ministrstvo ne zavzema vedno jednacega stališča glede agitacije v šoli. V tem ko je bil nekod majhen suplent odslovljen iz službe, ker je s plavico v gumbnici prišel v šolo, so se v slovanskih krajih razni veliki eklatantnejši slučajji prezrli kakor brezpomembne bagatele.

Tudi dandanes se še tako postopa in to v nekaterih taci krajih, koder divja ljut narodnostni boj. Kaj se je na primer vse čitalo o dogodkih na gimnaziji v Celju. Časopisi so priobčili časih uprav kričeče slučaje. Naposled je ravnatelj tega uzornega zavoda še avanziral in prišel za deželnega šolskega nadzornika na Kranjsko, na njegovo mesto pa je prišel še bolj zagrizen nemški nacionallec, čigar oseba daje nemški stranki jamstvo, da se bo mogla tudi v prihodnje vsaj tako svobodno gibati kakor doslej.

Nejednakost v postopanju učne uprave je eklatantna in se ne da prikriti, vse pa kaže, da je v tej nejednakosti neki sistem. Kar je naučni minister v gospodski zbornici glede politične agitacije v šoli povedal, to so bile pač lepe besede, katerim mora vsakdo pritrditi, kajti politika absolutno ne spada v šolo, ne nemška ne slovanska, ne klerikalna ne liberalna, ali nam se dozdeva, da za one kraje, koder prebivajo Slovenci, ostanejo ministrove besede samo besede in družega nič, kajti praksa svedoči, da merodajni krogi nimajo volje, narediti konec nemškonacionalni agitaciji v šolah na Slovenskem.

Politični pregled.

Državni zbor. — Česar že skoro nihče ni pričakoval, to se je naposled vendar zgodilo. Čehi so odnehali od tihe ali tehnične obstrukcije in omogočili, da se začne prvič po štirih letih zopet redno posvetovanje in sklepanje o posameznih zakonskih predlogih. Vlada je sprevidela, da s silo ne bo mogla premagati češke obstrukcije, in da preko Čehov ne bo mogla preiti na dnevni red. Začela se je torej s Čehi pogajati in res dosegla uspeh, katerega pač nihče ni pričakoval. S tem seveda ni rečeno, da so Čehi za vedno opustili obstrukcijo, pač pa je dejstvo, da hočejo pripustiti nemoteno posvetovanje in sklepanje o rekrutnem zakonu, o zakonu glede deželnih doklad na žganje in o investicijah. Pod katerimi pogoji se je to doseglo, ni znano, vendar je brez dvoma, da je morala vlada Čehom za to uslugo zagotoviti izpolnitev gotovih želja. Z ozirom na opetovane slovesne izjave ministrskega predsednika, da vlada ne privoli nikacih narodnih in političnih koncesij, ako bi se morale jednostransko dovoliti, se splošno sodi, da je vlada Čehom obljubila samo gospodarskih koncesij. Poroča se pa tudi, da jim je obljubila ustanovitev novega ministrstva in sicer za javna dela. Za ta portfelj je baje določen češki poslanec Kaftan. Vse te posamičnosti se bodo pač tekom prihodnjih tednov pojasnile in tedaj bomo v položaju, da o njih kaj več izpregovorimo. Za sedaj je faktum, da je pot do stvarnega dela odprta. Poslanska zbornica je v ponedeljek in v torek že razpravljala o nekaterih nujnih predlogih — predlog zastran razveljavljenja Kielmansegovega ukaza

glede politikovanja uradnikov in učiteljev je provzročil veliko šolsko debato — na kar se je vršilo prvo branje rekrutnega zakona. Debata je bila zlasti zanimiva za nas Slovence. Italijanski poslanci so namreč napovedali vladi opozicijo, češ, da vlada ne izpolnjuje svojih obljub, in da dela Lahom krivico. Spinčič je laškega govornika krepko zavrnil in dokazal, kako neosnovane so laške pritožbe. Lahi so seveda sikali kakor gadje, tembolj, ker jim je Spinčič povedal, na kak sleparski način so si pridobili dva mandata v Istri. Zakon o rekrutih se je odkazal pristojnemu odseku. V naslednji seji se je potem začela razprava o velevažnem predlogu glede deželnih doklad na davek na žganje. — Minolo soboto je imela gospodska zbornica sejo. V tej se je razpravljalo o adresi. Ta adresa je bila tudi sprejeta, dasi so skoro vsi govorniki povdarjali, da se z njeno centralistično in germanizatorično tendenco ne strinjajo. Adresa seveda nima reelnega pomena, še manj pomena pa imajo govori starih gospodov, kajti naši lordi nimajo na javnost prav nobenega vpliva in se za njihove opomine ne zmeni nihče več.

Čehi med seboj. — V predzadnji seji poslanske zbornice je bil češki socijalec Fressl prav pošteno klofutan in obrcan, ker je naskočil predsedništvo. Mladočehi mu nalašč niso priskočili na pomoč. Vsled tega je mej češkimi agrarci in socijalci nastala velika nejevolja zoper Mladočeha. Premembo mladočeške taktike — opustitev obstrukcije — hočejo zdaj te ekstremne stranke porabiti, da uprizore veliko vojno zoper Mladočeha. Začne se ta vojna z mnogimi shodi prihodnjo nedeljo.

Ali se desnica obnovi? — V nemških parlamentarnih krogih vlada bojazen, da se obnovi nekdanja desnica. Kolportira se vest, da se je neki sam cesar izrekel, da je vendar bolje vladati s Slovani, kakor z nemškimi nacijonalci.

Bolgarska. — Te dni je bilo ustanovljeno novo ministrstvo. Na čelu mu stoji Petko Karavelov. V novem ministrstvu so zastopane vse stranke, a najbolj značilno za njega tendanco je pač to, da je postal tudi načelnik macedonskega revolucionarnega komitēja, Sarafov, član tega ministrstva.

Srbija. — Kralj Aleksander je te dni dopisnika pariškega lista „Figaro“ rekel, da je bila rajnega Milana Avstriji prijazna politika zgolj osebna, Aleksander pa da hoče voditi politiko z vednim ozirom na to, da so Srbi po jeziku in veri bratje Rusov. Pri tej priliki je tudi obljubil, da se bo srbska ustava v liberalnem smislu revidirala.

Angleška. — V torek se je v angleški poslanski zbornici primeril velik škandal. Irski poslanci se v neki zadevi niso hoteli udeležiti glasovanja in so bili vsled tega za več sej izključeni. Ker se niso hoteli odstraniti, so bili poklicani policaji, ki so uporne poslance iz parlamenta vrgli. Nastali so pretepi, in se je zasedanje opravilo.

Vojna v južni Afriki. — Komaj je bil De Wett „primoran“ umakniti se iz Kaplandije, in še predno je londonska borza to zamogla izkoristiti, se je položaj v južni Afriki zopet spremenil. Buri so zopet udrli v Kaplandijo, in odkar se je to zgodilo, ni nobene vesti z bojišča, iz česar se sklepa, da se Angležem slabo godi.

Narodno-gospodarski pomen moderne tehnike.

Velikanski so napredki na polju tehnike, ki so za beleženi v zgodovini minulega 19. stoletja, zlasti pa zadnjega desetletja minulega veka.

Tesno združen z napredkom tehnike pa je tudi socialno-političen napredek. Zistematična socialna politika je v novejšem času izvedljiva le ondi, kjer se naslanja na tehniko. S socialno politiko pečati se zamorejo bistveno in z uspehom le one države, ki morejo beležiti neko primerno višino narodnega blagostanja; da je tega blagostanja deležna, potrebuje moderna država absolutno tehnike.

Socialno-politično deluje tehnika, ker v neprestanem napredovanju rodi vedno novih virov delavnosti in tudi blagostanja; pred vsem pa omogočuje delavskemu naraščanju poštenu obstanek.

Kajti tehniki gre zasluga za to, da ljudstvo dobiva zdravejših bivališč. Deluje torej na zdravstvenem polju in izvršuje s tem važno socialno-politično nalogo.

Še obsežnejši pa je vpliv tehnike na narodno gospodarstvo. Vzemimo samo razmerje med številom delavnega ljudstva srednjovelike moderne države, v kateri napreduje tehnika; stroji, stoječi v Franciji, izvršijo ono delo, za katero bi trebalo 225 milijonov ljudi. Ako pa se pomisli, da je povprečno v Franciji le kakih 25 milijonov delazmožnih ljudi, tedaj se da izračunati, kako velikansko delo in zaslužek izvršujejo ti stroji. To, kar je v starem veku pomenilo za kulturo suženjstvo, to pomeni za moderno kulturo stroj.

In vendar je nezmisel govoriti o množenju nesreč v poklicu na strojih. Statistika govori, da se v enem mesecu — in to na celem svetu — zgodi na pr. na železnicah samo 687 nesreč, med temi 21 s smrtnim izidom in to vkljub velikanskemu aparatu na celi zemski obli. V istem času je zabeleženih 250 nesreč s kolesom (biciklom) med temi le 4 s smrtnim izidom. A nasprotno pa je pri uporabi konj in voz zabeleženih 1200 nesreč, od katerih 84 s smrtnim izidom.

Kako pa je tehnika ob silnem napredku prometnih sredstev vplivala na razvoj narodnega gospodarstva in narodnega blagostanja sploh, o tem nas najbolje pouči zasledovanje orjaških nalog, katere izvršuje prekomorski parobrodni promet.

Kakor je zlasti zadnjih deset let napredovala tehnika v pogledu hitrosti, varnosti in uglednosti parobrodnega prometa, to pač zasluži največjega priznanja. O tem najbolje govori dejstvo, da parobrodi in ladje, ki so plovile pred 10 leti čez morje, spadajo danes v pozabnost na tehničnem polju parobrodarstva.

Tehnika pa je tudi nadalje pospeševalka miru.

Baš orjaški napredek v tehniki na polju iznajdbe vojnih razstrelnih sredstev, posebno v gradnji vojnega brodovja, ima za posledico to, da so se države oklenile miru, oziroma, da se bojijo vojne tudi narodi, ki bi bili sicer hitro pripravljeni „udariti“.

Omenjeni vpliv tehnike na narodno blagostanje je omogočil praktično izkoriščanje splošne domobranske dolžnosti. Ali le države, katerih narodi živijo v primernem blagostanju so zamogle uresničiti ta princip.

Pa tudi na razvoj splošne narodne prosvete vpliva tehnika v veliki meri. Ta fakt se kaže na delavcu ob stroju, na katerem se vežba njegova inteligenca. Tako postane inženir tudi odgojitelj.

Seveda splošni veliki napredek ni le na strani tehnike, marveč tehnika pripozna tudi drugim strokam delež na splošni prosveti. Vender se sme dati tehniki priznanje, da je jedna glavnih nositeljic človeške kulture, ter da bi brez nje ne dospeli do onega viška kulture, na katerem se človeška družba danes nahaja. Zato je tudi resnica, da se po napredku tehnike v kakem narodu rodi tudi njegov splošni kulturni napredek.

V živahnem soglasju tehnike z narodnim gospodarstvom in socialno politiko pa je tudi potrebno, da se tehnik, ako hoče stati na višini svoje dobe, tudi zaveda naloge, ki mu jo nalaga njegov poklic v socialno političnem oziru. Brez tehnike in praktične socialne politike. Zato je tudi dolžnost tehnike, da obrne vso pozornost na politično stran svoje delavnosti.

Mizarske zadruge šentvidske občni zbor.

Pretečeno nedeljo dne 24. m. m. vršil se je občni zbor mizarske zadruge v Št. Vidu nad Ljubljano, katerega so se člani polnoštevilno (24) udeležili. Računi so se enoglasno odobrili.

Sklenilo se je tudi takoj letošnje leto zgraditi mehanično delavnico in shrambo za zalogo pohištva.

Denarni promet prvega pol leta je bil sledeči:

Prejemkov je bilo	16 168 K 29 vin.
Izdatkov pa	16.056 „ 16 „

Svota denarnega prometa . . . 32.224 K 45 vin.

Gibanje zadruge pa je bilo prvega pol leta:

za prodano blago se je izkupilo . .	10.128 K 29 vin.
Vrednost surovin v skladišču 31. decembra l. l.	3.446 „ 76 „
Tirjatve 31. decembra l. 1900 . .	4.241 „ 04 „
Vrednost blaga v skladišču 31. dec. .	7 327 „ 50 „
Skupno . .	25.143 K 59 vin.

Plačila za izdelano blago	11.829 K 99 vin.
Tirjatve članov	4.304 „ 34 „
Dolg na materialu in drugem . .	4.576 „ 21 „
Dolg na lesu	3.103 „ 10 „
Skupno . .	23.813 K 64 vin.

Preostane torej kosmati dobiček . .	1.329 K 95 vin.
Od te svote se odbijejo razne zgube upravnih stroškov itd.	1.010 „ 27 „

Iznaša torej čisti dobiček . . . 319 K 68 vin.

Kakor je razvidno iz predstoječega poročila imela je zadruga prvega pol leta primeroma veliko prometa ter ima vkljub ustanovnim stroškom 319 kron 68 vin.